

POLITICILE ÎN DOMENIUL SALARIILOR ȘI PENSILOR ȘI IMPACTUL LOR ASUPRA CREȘTERII POLARIZĂRII VENITURILOR ȘI INECHITĂȚII SOCIALE

Mihnea PREOTESI, Dr., Cercetător principal gr.II,
Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, România

E-mail: mihneapre1@gmail.com, mihneapre1@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1451-7484>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2024.18.11>

Abstract. *The work I propose is part of a broader research approach, which aims to identify and describe the mechanisms and factors that generate and multiply social polarization in post-transition Romania (Mihnea Preotesi, individual project: "From inequality, to social polarization in nowadays Romania – mechanisms, factors, public policies, social and institutional actors"- within a RIQL project, 2024, coord. Iulian Stănescu). I intend to analyze in depth the public policies with an impact on the unfair distribution and redistribution of wealth-policies in the field of pensions and salaries, minimum wage, fiscal policies. Periods of high inflation, such as the one of the last years, accentuate these discrepancies - the inflation affects those with low incomes more strongly. Indexing with equal percentages of sharply (and unfairly) differentiated incomes widens the gap and excessively protects those with high incomes from inflation and insufficiently, those with low incomes. The method of analysis involves the triangulation of statistical data and a secondary analysis of data collected in projects in which we have participated in recent years, projects carried out mainly from the perspective of community development. Another important source of data is the legislation in the field of pensions, salaries of state employees and the minimum wage, as well as legislation in the field of taxation.*

Keywords: *social inequity, social polarisation, minimum wage, poverty, in work poverty*

JEL: Z13, Z18

UDC: 316.344.23

Introducere. Tranziția postcomunistă a pornit de la un nivel relativ scăzut al inegalității sociale. În sistemul de salarizare din România socialistă raportul salariu minim-salariu maxim era de 1:5,5 (cf. Zamfir, coord., 1999, p. 37). Pornind de la premisa că acest raport *strâns* nu permitea o apreciere adecvată a diferențierii complexității și importanței muncii diverselor categorii de bugetari, apare ca legitimă, în principiu, creșterea ecartului dintre salariul minim și cel maxim, după 1990. Inechitatea socială resimțită de o parte a populației, la momentul ianuarie 1990, viza tocmai această diferențiere slabă a recompensei în funcție de *merit*.

După primii ani ai tranziției populația va începe, însă, să resimtă ca inechitabil modul și nivelul în care s-a desfășurat, cât și nivelul la care ajunsese acest proces de diferențiere socială. Dacă înainte de 1990, în afară de cei ocupați în

agricultură - în mare parte, integrați în așa numitele CAP-uri și IAS-uri - forma de ocupare cvasiuniversală era cea de salariat "la Stat", sau în companii de stat, după 1990, odată cu apariția firmelor private, apare, pe lângă diferențierile din interiorul categoriei celor angajați "la Stat", o diferențiere importantă între aceștia și cei angajați "la privat".

Acest proces de diferențiere este, dincolo de criteriul venitului, un proces de restructurare și stratificare socială. Percepția populației asupra rezultatelor acestui proces socio-economic este aceea că modul în care s-a desfășurat nu a fost unul meritocratic. Inegalitatea socială, în general, precum și diferențele de venituri, în particular, depășiseră deja, la jumătatea anilor 2000, limita acceptabilității, aceste diferențe fiind considerate ca fiind prea mari (cf. Barometrului de Opinie Publică din 2007, 52% din populație consideră că diferențele dintre venituri sunt prea mari și ar trebui să scadă).

Standardul de viață a crescut constant de atunci, însă această percepție a inechității sociale s-a accentuat, odată cu creșterea inegalității sociale. În primii ani ai tranziției standardul de viață al populației s-a prăbușit, concomitent cu prăbușirea PIB-ului. În timp ce PIB-ul a revenit, în anul 2000, la nivelul de dinainte de debutul tranziției, impactul social a fost unul mai greu reversibil - atât din perspectiva scăderii standardului de viață al populației și a creșterii accelerate a sărăciei, cât și din perspectiva creșterii inegalității sociale, percepută de populație și ca o creștere a inechității sociale. Creșterea economică semnificativă și continuă din perioada 2000-2008 a fost însoțită și de o creștere accentuată a inegalității sociale.

Intervalul 2000-2008 a fost caracterizat de o creștere moderată a veniturilor, dar și de schimbări importante în structura veniturilor. După 2006, pensiile (rămase mult în urma salariilor) cresc, în mod justificat, într-un ritm mai mare decât creșterea PIB-ului, a salariilor și, în general, a tuturor celorlalte venituri. De asemenea, crește, moderat, salariul minim și cresc și alocațiile pentru copii.

Deși pensiile rămân, în pofida nivelului lor scăzut, transferul social cu impactul cel mai semnificativ în reducerea sărăciei, majoritatea pensiilor rămân, în pofida acestor creșteri semnificative, la niveluri foarte joase, ce asigură un nivel de trai la limita supraviețuirii.

În sistemul bugetar, raportul salariu minim-salariu maxim depășea deja, după 20 de ani de tranziție, raportul de 1:30, în timp ce raportul dintre pensia minimă și pensia maximă era unul și mai mare. Pe de altă parte, majoritatea bugetarilor din categoria specialiștilor cu educație superioară, se aflau, din punct de vedere al veniturilor salariale, sub valoarea centrală a intervalului coeficienților de multiplicare a veniturilor din perioada comunistă, fiind plătiți cu un salariu ce nu depășea 2 salarii minime pe economie, în timp ce alți bugetari cu nivel de educație comparabil, aveau salarii în jurul valorii maxime amintite mai sus (Preotesi, 2020).

În același timp, însă, anumite tipuri de venituri cresc într-un mod accelerat în toată această perioadă.

- o parte consistentă din salariile din unele regii autonome și companii de stat, în prima perioadă postcomunistă, mai târziu, cele din agenții guvernamentale și autorități de reglementare;

- *pensiile speciale* – o parte dintre acestea ajung, datorită legilor care le reglementează, la niveluri ce pot fi considerate deja excesiv de ridicate⁷, chiar și pentru unele dintre țările cele mai dezvoltate ale UE.

Criza economică, resimțită puternic și în România începând cu anul 2009, a reprezentat momentul declanșării unei prime încercări de a pune ordine în sistemul de salarizare al bugetarilor și în sistemul de pensii publice, după o perioadă de 20 de ani de schimbări legislative permanente, reactive și discontinue, care au generat inechități importante în cele două sisteme de distribuire a veniturilor (Preotesi, 2020). O temă importantă adresată în acest context a fost cea a discrepanțelor în domeniul salarizării bugetarilor, respectiv, a pensiilor așa numite speciale versus pensiile bazate exclusiv pe contributivitate. Au fost identificate anumite categorii susceptibile a fi privilegiate, categorii precum cele ale aviatorilor și magistraților fiind considerate exemplare în acest sens. De asemenea, au fost identificate și alte categorii de angajați privilegiați, din instituții, precum Autorități de reglementare, anumite Regii autonome și Companii de stat.

Pe de altă parte, schimbările succesive din legea pensiilor au generat inechități și în sistemul de pensii bazat pe contributivitate, materializate în beneficii diferite, pentru condiții foarte asemănătoare de muncă și de contributivitate. Cele 3 legi ale pensiilor (19/2000, 263/2010, 153/2017, respectiv, legea nr. 127/2019) și-au propus reducerea acestor discrepante și inechități. Legea 360/2023 privind sistemul public de *pensii*, intrată în vigoare la 1 septembrie 2024, care își propune, în mod explicit, tocmai reducerea acestor inechități din sistemul de pensii, pornește de la premisa implicită că toate aceste legi anterioare ale pensiilor nu au avut drept efect îndeplinirea acestui deziderat, iar aceste inechități au continuat să crească, în toată această perioadă - în condițiile în care perioada postcriză - 2011-2020 - s-a produs, în condiții de creștere economică semnificativă, o „relaxare” a criteriului moral amintit mai sus și la adâncirea tuturor acestor discrepante și inechități (Preotesi, 2020).

Veniturile încasate de către persoane numite în Autorități de reglementare și în Consilii de administrație au crescut, fără legătură cu performanța lor sau a instituțiilor respective, pensiile mari au devenit și mai mari, în timp ce majoritatea salariilor și pensiilor au rămas la niveluri modeste.

Discrepanțele între pensiile bazate pe contributivitate și cele „speciale” au crescut semnificativ, în mod artificial, ca urmare a schimbării modului de calcul al taxării muncii⁸.

Perioadele cu inflație ridicată, precum ce a ultimilor doi ani accentuează aceste discrepante, în condițiile în care, pe de o parte, inflația afectează mai puternic pe cei cu venituri mici, pe de altă parte, indexarea cu procente egale a unor venituri accentuat (și inechitabil) diferențiate - mărește ecartul și protejează excesiv la inflație pe cei cu venituri mari și insuficient, pe cei cu venituri mici.

⁷ Există diferențe mari și între aceste pensii speciale și între categoriile de pensionari cu pensii speciale.

⁸ Un exemplu elocvent: o pensie specială de 36.000 lei (!!!) crește, ca urmare a acestor măsuri, la 74.000 lei brut, adică 68.800 lei net). (salariul minim pe economie crește și el, cu 300 lei brut, sub 200 lei net)

Modul haotic în care s-a realizat această diferențiere a salariilor și pensiilor, prin adoptarea succesivă a unor legi de salarizare și a unor legi ce reglementează domeniul pensiilor, a dus la discrepanțe și inechități flagrante în sistemul de salarizare a bugetarilor, precum și în sistemul de pensii, situație față de care, guvernării au reacționat destul de târziu. În domeniul salarizării bugetarilor, după 20 de ani, prin elaborarea unei prime legi a salarizării unitare a personalului plătit din fonduri publice, după aproape 35 de ani, în domeniul pensiilor, prin această lege din 2023 care își propune scăderea inechității din sistemul de pensii.

În timp ce legea salarizării unitare nu a fost încă aplicată, în nici una dintre cele 3 variante adoptate din 2010 încoace, legea pensiilor, intrată în vigoare la 1 septembrie 2014, a generat deja reacții diferențiate ale celor avantajați, respectiv ale celor dezavantajați de acest demers de reducere a inechității din sistemul de pensii.

Ipoteza de la care pornește analiza celor două sisteme de reglementare a veniturilor este aceea că inechitățile nu pot fi reduse atâta timp cât persistă un raport de putere în care privilegiații acestor sisteme își impun interesele de grup în fața intereselor legitime ale altor categorii, dar nesușinite prin capacitate de presiune a celor din prima categorie.

Acest raport de putere nu se manifestă doar în cazul unor categorii de bugetari, comparativ cu altele, sau în cazul pensionarilor, pensionarii ”speciali”, versus pensionarii ”nespeciali”. Analiza pe care o propun aici decupează dintr-un demers de cercetare mai larg această problematică focalizată pe aceste categorii.

Metodologia cercetării. Metodologia cercetării presupune analiza secundară de date, din următoarele surse de date: date statistice macroeconomice și sectoriale privind evoluția salariilor și pensiilor în România; legile salarizării unitare: legea 330/2009, legea 285/2010, legea 153/2017; variantele succesive ale legii pensiilor: legea 19/2000, legea 263/2010, respectiv, legea 153/2017; legea nr. 127/2019; legea 360/2023 privind sistemul public de pensii.

Cadrul teoretic și conceptual și literatura de specialitate. Ideea de dreptate este una dintre ideile filozofice importante, încă din antichitate. De la Republica lui Platon, până la analizele inechității sociale ale filozofiei sociale din perioada modernă au fost elaborate *teorii ale dreptății*, ce au în centrul lor o anume perspectivă ce definește ideea de dreptate. B. Barry identifică drept chestiune centrală a oricărei teorii a dreptății, „în vremea lui Platon, ca și în a noastră (...) capacitatea de a argumenta în favoarea relațiilor inegale dintre oameni” (Barry, 1989, p.3). Autorul citat definește astfel cele două mari abordări ale ideii de dreptate:

- dreptatea ca avantaj;
- dreptatea ca imparțialitate.

Dreptatea ca avantaj, reprezintă perspectiva orientată de paradigma utilitaristă, de la clasicii utilitarismului - Thomas Hobbes, David Hume, până la ideologiile neoliberali ai zilelor noastre (Miroiu, 1996).

Cea de-a doua accepțiune, pornește de la viziunea idealistă kantiană asupra dreptății, integrată în viziunea modernă în teoria justiției sociale propusă de filosoful liberal John Rawls. Autorul, considerat a fi cel mai mare filozof social al

secolului XX propune în cartea sa, intitulată chiar *A Theory of Justice* (1971), o teorie modernă a dreptății, ce are la bază trei principii: principiul libertății; principiul egalității; principiul recompensării corecte pentru serviciile care contribuie la binele public. Rawls propune două idei care stau la baza ideii de *dreptate ca echitate*, din perspectiva *dreptății ca imparțialitate: poziția originară și vâlul de ignoranță*. Aceasta presupune ignorarea propriei poziții sociale, propriilor abilități și oportunități sociale din perspectiva evaluării cadrului de referință al configurării dreptății sociale. Rawls consideră dreptatea, în accepțiunea ei de dreptate socială, drept unul dintre fundamentele funcționării societății și a tuturor subsistemelor sociale - „*Dreptatea este cea mai importantă virtute a instituțiilor sociale, așa cum adevărul este cea mai importantă virtute a sistemelor de gândire*” (Rawls, 1971, p.3).

Perspectiva lui Rawls, poate fi considerată una funcționalistă, în condițiile în care el consideră că instituțiile nu sunt percepute ca fiind legitime (condiție importantă pentru a fi funcționale - n.m.) decât dacă sunt percepute drept morale și echitabile.

În timp ce, în abordarea liberală a lui Rawls, identificarea și recompensarea adecvată a meritelor duce la înfăptuirea dreptății sociale, în abordarea neomarxistă a lui Thomas Piketty tocmai acest discurs ce postulează infailibilitatea unui astfel de mecanism de diferențiere socială, poate sta la baza nedreptății sociale.

În cartea sa, devenită imediat ”best seller”, ”Capitalul în secolul XXI”, carte apărută în 2013, Thomas Piketty, propune o analiză a inegalității sociale în societatea occidentală contemporană, pornind de la premise că „fiecare societate inventează un discurs ideologic, pentru a justifica inegalitățile sociale”. Piketty (2019), consideră că inegalitatea din așa numita *societate occidentală* modernă este, mai degrabă, una de natură ideologică și politică, decât o inegalitate de natură economică sau tehnologică. Cu alte cuvinte, Piketty consideră că inegalitățile nu sunt naturale, bazate pe merite, ci, mai degrabă, constructe artificiale susținute prin abordări ideologice ce își propun menținerea statu-quo-ului celor privilegiați, prin asocierea recompenselor importante cu merite corelate la fel de importante.

Un punct comun, al teoriilor clasice, cât și al celor moderne asupra ideii de dreptate socială este raportarea la conceptul de *merit*. În timp ce, abordarea liberală asociază **meritul**, ideii de **dreptate**, postulând sistemul meritocratic ca fiind cel ce asigură echitatea socială, abordarea „de stânga” pune în discuție tocmai exacerbarea ideii de merit în construirea unui discurs de justificare a inegalității sociale (Preotesi, 2020).

Fără îndoială că există diferențe în definirea meritelor, una dintre diferențele importante fiind în corelație cu scopul funcționării unei instituții. Dacă instituția este una privată, meritul este asociat cu binele firmei, operaționalizat, în mod preponderent, în profit, deci meritoriu este cel care aduce bani în firmă, direct, sau indirect, de exemplu, prin contribuția la construirea unei imagini pozitive a firmei. Dacă organizația este un ONG, meritul este evaluat în raport cu contribuția la atingerea obiectivelor organizației.

În domeniul bugetar, deși există criterii de performanță care sunt evaluate și recompensate drept merite, perspectiva este una mai complexă. O componentă

importantă a meritelor și recompenselor corelative preexistă activității propriu-zise și evaluării acesteia. Importanța socială a instituției și poziția în instituție sunt cele recompensate, iar la nivel individual, teoretic, această importanță corelează cu nivelul educațional și profesional al salariaților.

În acest context am considerat utilă accepțiunea ideii de meritocrație, așa cum apare în Dicționarul de sociologie coordonat de Raymond Boudon, în 1996. Conform sursei bibliografice amintite, meritocrația reprezintă „o stare socială în care ierarhia pozițiilor o imită exact pe cea a calităților individuale (talente și merite), (...) o stare socială în care domnește egalitatea șanselor (...). Școala îndeplinește această sarcină, iar ierarhia socială se confundă, deci, cu cea a diplomelor” (Boudon, ș.a., coord., 1996, p. 164).

Din această perspectivă, meritele din perioada activă ar trebui să se regăsească și în recompensele acordate după ieșirea la pensie, ceea ce se întâmplă, după cum voi arăta mai jos, cu asupra de măsură, doar pentru unele dintre merite și doar pentru anumite categorii de ”merituoși”.

Abordarea pe care o propun în această analiză integrează cele două perspective filozofice amintite asupra justiției sociale. Pe de o parte, consider *meritul*, ca fiind unul dintre principiile structurante de bază ale diferențierii sociale, pe de altă parte, îmi propun să chestionez modul în care se reflectă în politicile publice relația dintre merite și recompense din perspectiva relațiilor de putere ce exacerbează anumite merite în dauna altora și privilegiază excesiv și permanent anumite categorii de ”merituoși”...

Deși nici una dintre variantele de legi ale salarizării unitare în domeniul bugetar nu s-a aplicat ca atare, ideea unei astfel de legi este, în sine, una corectă, prin încercarea de a introduce câteva principii structurante, menite a stabili o anumită ordine în sistemul haotic al salarizării publice.

În fapt, toate cele 3 variante ale acestei legi, în pofida unor declarații de bune intenții din perspectiva amintită mai sus, în fapt, legitimează perpetuarea unei situații caracterizate de distribuția dezechilibrată a nivelului de salarizare pentru anumite categorii de salariați, cu privilegierea evidentă a unora dintre aceștia și dezavantajarea clară a majorității lor.

În condițiile în care, pentru majoritatea funcțiilor, inclusiv pentru specialiștii cu studii superioare, coeficienții de ierarhizare se aglomerează în zona de jos a ierarhiei lor, în partea superioară a tabloului acestei distribuții se regăsesc doar câteva categorii, pentru care coeficienții de multiplicare, pe lângă faptul că pornesc de la valori sensibil mai mari decât ale celorlalți specialiști cu studii superioare, se distribuie după un model cu amplitudine sensibil mai mare a diferențierii în sus.

Premisa acestei analize este aceea că utilizarea criteriului meritocratic în diferențierea veniturilor nu poate fi considerată drept justificare a cumulării unor privilegii exacerbate și asociate doar anumitor categorii de merite și categorii ”merituoase” (Preotesi, 2020). Din această perspectivă, chiar și atunci când avantajele acordate anumitor categorii sunt legitime din perspectiva meritelor pe care le recompensează, nivelul acestor diferențieri trebuie să fie unul ”rezonabil”, adaptat contextului socioeconomic național.

În cele ce urmează voi analiza cele trei variante ale legii salarizării personalului din domeniul bugetar: legea 330/2009, legea 285/2010 și legea 53/2017. Prezentarea va fi una sintetică și va porni de la analiza coeficienților arondați anumitor categorii de bugetari și a evoluției acestora, de la o variantă la alta a legii. În acord cu definiția meritocrației, prezentată mai sus, am selectat pentru comparație categorii de bugetari cu nivel educațional și importanță socială a muncii comparabile.

Rezultatele cercetării. *Analiza variantelor legii de salarizare unitară a angajaților din domeniul bugetar.* În cele ce urmează voi prezenta evoluția coeficienților de multiplicare pentru câteva grupe de bugetari pe care le-am considerat comparabile din perspectiva importanței sociale a muncii, respectiv, a nivelului mediu de educație al domeniului. Sursa datelor: prelucrări ale autorului după legea 330/2009; legea 285/2010; legea 153/2017. Din analiza datelor prezentate mai sus rezultă câteva concluzii ce validează ipotezele acestei analize.

O primă concluzie este aceea că, în toate cele 3 variante există o categorie ocupațională care este poziționată semnificativ mai sus decât toate celelalte. Această categorie este cea a magistraților. Este interesant de remarcat faptul că, în toate cele 3 variante ale legii, coeficienții aferenți acestei categorii ocupaționale pornesc de la un nivel care este semnificativ mai ridicat decât cel aferent oricăreia dintre celelalte categorii selectate. Un exemplu relevant: unui auditor la Institutul Superior al magistraturii (o poziție ce poate fi echivalată, cel mult cu cea a unui doctorand!) îi este arondat un coeficient de multiplicare cu 50% mai mare decât unui debutant în învățământul universitar - poziție ce presupune, de altfel, atingerea unui nivel educațional superior. Discrepanțele se accentuează cu fiecare nouă variantă a legii - în cea de a doua variantă a legii raportul amintit crește, de la 1:1,5, la aproape 1:2! Diferențele cresc, în același sens, pe treptele profesionale superioare, unde raportul dintre coeficienții arondați magistraților sunt semnificativ mai mari. Ceea ce mi se pare cel mai relevant, este faptul că în cea de a treia variantă a legii, toți coeficienții scad semnificativ pentru categoriile amintite, în timp ce coeficienții de multiplicare aferenți magistraților continuă să crească, măbind în mod semnificativ - în condițiile unei valori de referință semnificativ mai mari față de variantele anterioare ale legii - ecartul dintre această categorie profesională și toate celelalte având importanță socială și nivel educațional comparabil. Am ales aceasta comparație pentru a accentua modul în care raporturile de putere din societate pot influența politicile publice, cu prețul creșterii inechității sociale...

Atât mecanismul, cât și rezultatele se reproduc într-o variantă extinsă în politicile ce privesc pensiile, politici având aceeași privilegiați și o majoritate dezavantajată net - incluzând categorii având importanță socială și nivel educațional comparabil cu al celor considerați "ultrameritorii" și recompensați în consecință...

Evoluția comparativă a pensiilor bazate pe contributivitate versus pensiile ale categoriilor ocupaționale beneficiare de legi speciale. În ceea ce privește pensiile și raportul dintre "pensiile speciale" și cele bazate (doar) pe contributivitate, prezentate sintetic în tabelul de mai jos sunt relevante, în sine...

Tabel 1. Evoluția pensiilor bazate pe contributivitate și a celor ale beneficiarilor de legi speciale 2018/2022

Categorie de pensionari	Nivel mediu pensie		Nivel mediu pensie din bugetul ASS		Contribuție de la bugetul de stat	
	2018	2022 (dec)	2018	2022 (dec)	2018	2022 (dec)
Pensionari limită de vârstă	1 349	1 779	1 349	1 779	0	0
Magistrați	18 150	21 404	2 760	4 758	16 302	19 945
Membri ai corpului diplomatic și consular	5 480	5 799	2 457	3 883	3 321	2 552
Aviatori-aviație civilă	10 698	11 484	3 265	5 495	7 531	7 539

Sursa datelor: (CNPAS, 2018, 2022)

Datele din tabelul de mai sus prezintă sintetic evoluția valorii medii a pensiilor în perioada 2018-2022. În cazul pensiilor bazate doar parțial pe contributivitate am individualizat partea contributivă, respectiv, cea necontributivă a mediei acestor pensii - Sursa datelor: CNPAS, 2010. 2018.

Din analiza datelor reiese că, pornind de la un raport minim de 1:5 între media pensiilor bazate pe contributivitate și ”cei mai puțin speciali dintre speciali” (categoria membri ai corpului diplomatic și consular), după 8 ani acest raport scade la 1:4. Însă, comparativ cu cei mai speciali dintre speciali (magistrații), raportul pornește de la 1:10 și ajunge, după acești 8 ani, la aproape 1:14! Asta, în condițiile în care raportul dintre media pensiilor bazate pe contributivitate și cea a părții contributive a pensiilor magistraților este în jur de 1:2. Chiar dacă acest raport scade ușor în anii următori, în valoare absolută diferențele sunt unele greu de explicat, în condițiile în care partea necontributivă a acestor pensii de serviciu este de peste 11 ori mai mare decât pensia medie bazată pe contributivitate și de peste 4 ori mai mare decât partea contributivă a acestor pensii.

Concluzii. Pornind de la premisa că datele selectate și prezentate mai sus pot fi considerate ca fiind relevante în sine, în analiza prezentată aici relevanța lor trebuie înțeleasă în contextul în care această analiză și-a propus să decupeze o parte dintr-o analiză mai largă ce vizează mecanismele și factorii prin care politicile publice pot avea un impact semnificativ în creșterea inechității sociale, în situația aparent paradoxală în care echitatea socială reprezintă, la nivel declarativ unul dintre obiectivele acestor politici.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Barry, B. (1989). *A Treatise of Social Justice. Theories of Justice* (Vol. 1). Londra: Harvester-Wheatsheaf.
- Barry, B. (1995). *Justice as Impartiality*. Oxford: Clarendon Press.
- Bădescu, G., Comșa, M., Sandu, D., & Stănculescu, M. (2007, Octombrie). *Barometrul de Opinie Publică 1998-2007*. Fundația Soros. România.

- Boudon, R. (Coord.). (1997). *Larousse. Dicționar de sociologie*. București: Editura Univers Enciclopedic.
- Lege-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice: nr. 153 din 28 iunie 2017. (2017). *Monitorul Oficial al României*, 492.
- Lege-cadru privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice: nr. 330 din 5 noiembrie 2009. (2009). *Monitorul Oficial al României*, 762.
- Lege privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice: nr. 285 din 28 decembrie 2010. (2010). *Monitorul Oficial al României*, 878.
- Lege privind sistemul public de pensii: nr. 127 din 8 iulie 2019. (2019). *Monitorul Oficial al României*, 563.
- Lege privind sistemul public de pensii: nr. 360 din 29 noiembrie 2023. (2023). *Monitorul Oficial al României*, 1089.
- Lege privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale*: nr. 19 din 17 martie 2000. (2000). Portal legislativ.
- Lege privind sistemul unitar de pensii publice: nr. 263 din 16 decembrie 2010. (2010). *Monitorul Oficial al României*, 852.
- Libération. (2019). *Chaque société invente un récit idéologique pour justifier ses inégalités*: interview T. Piketty. https://www.liberation.fr/debats/2019/09/11/thomas-piketty-chaque-societe-invente-un-recit-ideologique-pour-justifier-ses-inegalites_1750740
- Miroiu, A. (1996). *Teorii ale dreptății*. București: Editura Alternative.
- Preotesi, M. (2020). Inechitatea socială ca produs al politicilor publice în domeniul fiscal și în cel al veniturilor în România postcomunistă. In: E. Zamfir, M. Voicu, & S. M. Stănescu (Eds.), *Politici sociale în România după 30 de ani. Așteptări și răspunsuri* (pp. 191-213). București: Editura Academiei Române.
- Preotesi, M. (2023). Inechitate și lipsă de predictibilitate în sistemul pensiilor publice. Un eseu asupra precarizării relației dintre nivelul pensiei și cel al contribuției la sistemul asigurărilor sociale. In: C. Zamfir, S. Căce, I. Precupețu, & S. Stănescu (Coord.), *Studii de calitate a vieții și politici sociale. În onoarea profesorului I. Mărginean* (pp. 269-278). București: Pro Universitaria.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Harvard University Press, Cambridge: Harvard University Press.
- Zamfir, C. (1999). *Politici sociale în România, 1990-1998*. București: Editura Expert.